

A várandós nő gondozása

Szerkesztette:

Dr. Rigó János Jr.

és

Dr. Papp Zoltán

Tartalom

Előszó	XXXIX
------------------	-------

1.

A terhesgondozás története Magyarországon (<i>Dr. Kápolnai Iván</i>)	1
A terhesség szó jelentéséről	1
A várandós nő gondozásának szervezeti keretei a második világháború előtt	2
Terhesgondozás 1945 után	5
A terhesgondozás hatékonyságát tükröző adatok	7
Ajánlott irodalom	8

2.

A várandós nő gondozásának jogi szabályozása (<i>Dr. Tiba János, Marosi Mónika és Tímár Anikó</i>)	9
A terhesgondozás jogi szabályozása	9
Magzatvédelem	9
Anyasági juttatások	10
Anyasági támogatás	10
Gyermekgondozási díj (GYED)	11
Gyermekgondozási segély (GYES)	11
Családi adókedvezmény	12
Családi pótlék	12
Táppénz	12
Gyermeknevelési támogatás	13
Munkaerő-piaci képzés támogatása	13
Tandíjkedvezmény kismamáknak	14
Lakásépítési kedvezmény gyermekek és más eltartottak után	14
Ingyenes fogorvosi ellátás	15
Sikertelen terhesség utáni juttatások (a betöltött 24. terhességi hét után)	15
A szülés után járó juttatások igénylésének módja	16
Ajánlott irodalom	17

3.		
A várandós nő és az orvos kommunikációjának hagyományos és új formái (<i>Dr. Ugozsai Gyula</i>)	19	
A terhesgondozás (terhes – védőnő – orvos kommunikáció) hagyományos és új formái	19	
Új technikai lehetőségek, a telemedicina hatásai, korlátai, alkalmazhatósága	21	
A telemedicina lehetőségei a várandós nő és a szülészorvos kapcsolattartásában	21	
Következtetések	22	
Ajánlott irodalom	23	
4.		
A terhesgondozás szervezeti felépítése (<i>Dr. Gaál József</i>)	25	
A terhesgondozás feladata	26	
A hazai terhesgondozás jellemzői, szervezeti felépítése	27	
Alapszintű terhesgondozás	27	
A kórházak terhesambulanciái	27	
Regionális és országos központok	28	
A terhesgondozás jövőbeli változtatásának néhány főbb szempontja	28	
Ajánlott irodalom	29	
5.		
Fiatal és idősebb korú várandós nők gondozásának irányelvei (<i>Dr. Herczeg János</i>)	31	
Terhesség az adolescentiakorban	31	
Fiatalkorúak terhesgondozásának néhány speciális szempontja	31	
Terhesség az idősebb életkorban	33	
Az idősebb korban lévő várandós nő gondozása	34	
Ajánlott irodalom	35	
6.		
Szülészeti Mozgó Szakorvosi Szolgálat (<i>Dr. Pap Károly</i>)	37	
Az MSZSZ alapú terhistanácsadás menete	39	
Az MSZSZ szerepe az I. trimeszterben	39	
Az MSZSZ szerepe a II. trimeszterben	40	
Az MSZSZ szerepe a III. trimeszterben	40	
Ajánlott irodalom	41	
7.		
Progresszív ellátás a terhesgondozásban (<i>Dr. Hruby Ervin</i>)	43	
A terhesgondozás és a várandós nők ellátásának helye a magyar egészségügyben	43	
A progresszív betegellátás elve	43	
A progresszív betegellátás működése	44	
A progresszivitás elvének érvényesülése a szülészetben	44	
A progresszív ellátás elvének érvényesülését segítő és hátráltató tényezők	45	
Terhességgel kapcsolatos kórállapotok, amelyek gyakran szolgálnak a progresszív ellátás igénybevételének indokául	46	

A progresszív betegellátás etikai kérdései	47
Ajánlott irodalom	48
8.	
Roma terhesek gondozásának speciális szempontjai hazánkban (<i>Dr. Kis Csitári István</i>)	49
Demográfiai adatok	49
Egészségügyi állapot	50
Gazdasági és szociális helyzet	51
Genetikai hajlam	52
Szegénységi kultúra, etnikai kultúra, előítéletek	52
Terhesgondozás	52
Etnikai kultúrából eredő sajátosságok	53
Genetikai okokból eredő jellegzetességek	53
Szociális és életmódbeli specialitások	54
Ajánlott irodalom	55
9.	
A védőnő helye a várandós nő és családja gondozásában (<i>Odor Andrea</i>)	57
A védőnő szerepe az egészségügyi rendszerben, a megelőző ellátásban	57
A védőnői szerepre és a védőnői ellátásra ható fontos változások	58
A szükséglet szerinti gondozás jelentősége	58
A védőnői ellátás szerepe a várandós anya és családja gondozásában	59
A védőnői gondozás formái	60
Védőnői családlátogatás	60
Védőnői tanácsadás	60
Védőnői csoportfoglalkozás	60
A várandós anya anamnesisének megismerése	62
A várandós anya egészségi állapotának nyomon követése	63
Veszélyeztetett várandós nők gondozása	63
Együttműködés jelentősége a várandós család gondozásában	64
Ajánlott irodalom	64
10.	
Felkészülés és felkészítés a terhességre (<i>Dr. Beke Artúr</i>)	65
Praeconceptionalis tanácsadás	65
Anyai betegségek praeconceptionalis kivizsgálása és kezelésének beállítása	66
Az epilepsia praeconceptionalis kezelése	67
A depressio praeconceptionalis kezelésének beállítása	67
Antipsychoticumok megválasztásának szempontjai a praeconceptionalis időszakban	69
Az antihypertensiv terápia praeconceptionalis átállítása	69
Az emésztőrendszer megbetegedései	70
Antikoagulánsok alkalmazása	70
Diabetes mellitus praeconceptionalis beállítása	70
Bőrgyógyászati kórképek	71

Praeconceptionalis genetikai tanácsadás	71
A veleszületett rendellenességek kóreredet szerinti csoportosítása	71
A folsav szerepe a velőcsőzáródási rendellenességek megelőzésében	73
Praeconceptionalis nőgyógyászati vizsgálat	74
Ajánlott irodalom	74
11.	
A fogamzás és az ébrény fejlődése (<i>Dr. Csabay László</i>)	75
Az ébrény fejlődésének vizsgálmódszere a transvaginalis ultrahangvizsgálat	75
Az ébrény fejlődése a 6. terhességi hétig	76
Testrészek, szervek, szervrendszerek fejlődése	79
Ajánlott irodalom	81
12.	
A placenta fejlődése, anatómiája és működése (<i>Dr. Marton Tamás</i>)	83
Beágyazódás és a placenta kezdeti felépítésének kialakulása	83
A méhlepény jellemzői a harmadik trimeszterben	85
A magzatburok	86
A köldökzsinór	87
A magzati–anyai anyagcsere a placentában	87
A placenta fontosabb kóros elváltozásai, klinikopatológiai összefüggések Mikor indokolt a placenta patológiai vizsgálata?	88
Ajánlott irodalom	90
13.	
A magzat fejlődése és élettana (<i>Dr. Harmath Ágnes</i>)	91
A magzat növekedését befolyásoló tényezők	91
A magzati agy fejlődése	92
A magzat vérkeringése	92
A magzati tüdő fejlődése	93
A magzat gastrointestinalis rendszerének fejlődése	95
A magzati máj fejlődése	95
A magzati vese fejlődése	96
A magzat hormontermelése	97
A magzat immunrendszerének fejlődése	98
Ajánlott irodalom	99
14.	
Élettani változások a várandós nő szervezetében (<i>Dr. Bolodár Alajos</i>)	101
A cardiovascularis rendszer változásai	101
A respiratoricus rendszer változásai	102
Az emésztőrendszer változásai	102
A veseműködés változásai	103
Az endocrin szervek változásai	104
Az anyagcsere változásai	104
A csontrendszer változásai	105

A bőr elváltozásai	105
Haematológiai változások	105
Ajánlott irodalom	106
15.	
A várandós nő táplálkozása (<i>Dr. Rigó János Jr.</i>)	107
Testsúlygyarapodás terhességben	107
Fehérje-, szénhidrát- és zsírszükséglet terhességben	108
Ásványi anyagok és vitaminok szükséglete és pótlása terhességben	109
Vitaminok	110
Ásványi anyagok	112
Terhespatológiai kórképekben alkalmazott diéták	114
Preeclampsia, terhességi hypertoniák	114
Diabetese várandós nők diétája	114
Hyperemesis gravidarum diétája	114
Ikerterhesség diétája	114
Hiányos táplálkozású várandós nők	114
Ajánlott irodalom	115
16.	
Fizikai aktivitás, testedzés a terhesség alatt (<i>Dr. Simon József</i>)	117
Terhestorna	118
A terhesség és versenysport	118
Ajánlott irodalom	120
17.	
Terhestorna (<i>Tápainé Bajnay Márta</i>)	121
Tornagyakorlatok	121
A helyes testtartás	122
Hasizomgyakorlatok	123
A vérkeringés támogatása	123
Mellizmok erősítése	124
Egyensúly- és koordinációs gyakorlatok	124
A medencefenék-izmok erősítése	124
A relaxatio	125
Szülés alatt alkalmazható légzőgyakorlatok	126
Ajánlott irodalom	127
18.	
A terhesség pszichológiája (<i>Dr. C. Molnár Emma</i>)	129
A terhesség mint krízisszituáció	130
Az anya–magzat duálunió	131
A születés előtti élet és a terhesség pszichológiája	134
Praenatalis experimentális pszichológiai kísérletek	135
Ajánlott irodalom	137

19.		
Anyaságra felkészítő tanfolyamok (<i>Dr. Hagymásy László</i>)		139
A szülésre felkészítés módszerei		139
Az anyaságra felkészítés gyakorlata		141
A foglalkozások formája		141
Elméleti foglalkozások		142
A foglalkozások témái		142
Az elméleti foglalkozások tematikája		142
Gyakorlati foglalkozások		143
Terhestorna		143
Légzőgyakorlatok		144
Relaxatio		144
Masszázs		144
Ajánlott irodalom		145
20.		
Genetikai tanácsadás és prae natalis diagnosztika (<i>Dr. Papp Csaba</i>)		147
A genetikai tanácsadás		147
Diagnózis		148
Prognózis és terápia		149
Genetikai kockázat		149
Praenatalis diagnosztika		149
Genetikai betegségek prae natalis dignosztikája		150
A magzat vizualizálása – ultrahang-dignosztika		150
Magzati szövetek mintavétele		151
Az invazív genetikai vizsgálmódszerek általános feltételei		152
Genetikai amniocentesis (GAC)		153
Chorionboholy-mintavétel		153
Magzati vérmintavétel		154
Egyéb magzati szövetbiopsziák		154
Magzati sejtek és magzati DNS izolálása anyai vérből		154
Praeimplantációs genetica		155
Ajánlott irodalom		155
21.		
Élvezeti szerek hatása a magzatra (<i>Dr. Beke Anna</i>)		157
A drogokról általában		157
A kábítószeres magzati hatásai		158
A dohányzás, alkohol, kávé hatásai a méhen belüli magzatra		160
A dohányzás		160
Az alkohol		161
A koffein		161
A drogfogyasztó terhesek addiktológiai gondozása és kezelése		162
Az újszülött és az anya gondozása		163
Ajánlott irodalom		164
Melléklet		164

22.		
Gyógyszerek teratogen hatása terhességben (<i>Dr. Ádám Zsolt</i>)	171	171
A gyógyszer-teratológia alapjai	171	171
Eltérő fajok eltérő fogékonyága	171	171
A fejlődés fogékony stádiumai	172	172
Dózisfüggőség	172	172
Az egyes főbb gyógyszer-csoportok áttekintése teratológiai szempontból	173	173
Erősen teratogen gyógyszerek	174	174
Mérsékelt teratogen gyógyszerek	174	174
Gyengén teratogen gyógyszerek	175	175
Vitatott teratogenitási készítmények	176	176
Gyógyszerek alkalmazásának elbírálása terhesség során	179	179
Ajánlott irodalom	180	180
23.		
A terhesség felismerése (<i>Dr. Bódis József</i>)	183	183
Terhességi fehérjék	183	183
A terhesség diagnózisa és nyomon követése	183	183
Human chorialis gonadotropin (hCG)	184	184
hCG-vizsgálatok	185	185
hCG-szint-vizsgálatok alkalmazási területei a klinikumban	186	186
Koraterhességi faktor (early pregnancy factor, EPF)	186	186
Progeszteron	187	187
Kombinált ultrahang- és hormonszint-mérési vizsgálatok	187	187
Ajánlott irodalom	188	188
24.		
Trophoblastbetegségek (<i>Dr. Csaba Ákos</i>)	189	189
Mola hydatidosa (üzögterhesség)	189	189
Epidemiológia és rizikótényezők	189	189
Kórélettan, szövettan	190	190
Tünetek, panaszok	191	191
Diagnosztika	191	191
Terápia	192	192
Nyomon követés, prognózis	192	192
Malignus trophoblastbetegségek	193	193
Invazív mola (mola destruens, chorioadenoma destruens)	193	193
Choriocarcinoma	193	193
Placental site trophoblastic tumor (PSTT)	194	194
Ajánlott irodalom	195	195
25.		
A méhlepény és a köldökzsínór rendellenességei (<i>Dr. Fekete Tibor</i>)	197	197
A méhlepény rendellenességei	197	197
A méhlepény eltérő méretei	197	197

A méhlepény szerkezeti eltérései ultrahangvizsgálat alapján	197
A méhlepény kóros morfológiai elváltozásai	198
A méhlepény cystái	198
A méhlepény daganatai	199
A köldökzsinór rendellenességei	199
Ajánlott irodalom.	200
26.	
Normális laboratóriumi értékek terhességben (<i>Dr. Balogh Ádám</i>)	201
Haematológia	202
Anyai haemostasis terhességben	204
Vérkémiiai paraméterek terhességben	205
Hormonok, kötőfehérjék	207
A veseműködés laboratóriumi indikátorai	209
A májműködés laboratóriumi indikátorai	210
A magzatvíz összetevői	211
Ajánlott irodalom	212
27.	
Az első jelentkezéskor (koraterhességben, a 6-10. héten) végzendő vizsgálatok (<i>Dr. Szabó István</i>)	213
A kórelőzmény felvétele	213
Általános anamnesis	213
Szülészeti anamnesis	214
Az első jelentkezéskor végzendő vizsgálatok	215
Az általános állapot felmérése	215
Az emlő vizsgálata	215
Colposcpos és citológiai vizsgálat	215
Hüvelyváladék tisztasági fok vizsgálata	216
Bimanualis vizsgálat	216
Terhességi tesztek	217
Ultrahangvizsgálat	217
Laboratóriumi vizsgálatok	218
Belgyógyászati és egyéb vizsgálatok	219
Méhén kívüli terhesség kizárása	219
Ajánlott irodalom	221
28.	
A terhesség alatti rutin, ellenőrző vizsgálatok (<i>Dr. Gerő György</i>)	223
Vérnyomásmérés	223
Pulzusszámolás	225
Vizeletvizsgálat	225
A terhesség fejlődésének ellenőrzése	226
Magzati szív működés észlelése	227
Testtömegmérés	228

A méh contractilitásának megítélése	229
A méhszáj állapotának vizsgálata	230
Ajánlott irodalom	231
29.	
Szűrővizsgálatok a terhességben (<i>Dr. Tóth Károly Sándor</i>)	233
Praeconceptionalis szűrővizsgálatok	233
Nőgyógyászati vizsgálat	233
Fertőző betegségek, STD	233
Thrombophilia	235
Szűrővizsgálatok a terhességben	235
Vércsoport-szerológia	235
Haemostatus-meghatározás	236
Szérum alfa-fetoprotein- (AFP) szűrés	236
Egyéb genetikai célzatú biokémiai szűrések	236
Hepatitis-B-vírus szűrése	237
Luesszerológia	237
Tünetmentes bacteriuria	237
Terhességi cukorbetegség szűrése	237
A hüvelyváladék tisztasági fokának vizsgálata	238
Chlamydia trachomatis	238
Human papillomavírus (HPV)	238
Streptococcus agalactiae szűrése	239
Toxoplasma gondii	239
Rubeola	240
Cytomegalovírus (CMV)	240
Varicella és zoster vírus szűrése	240
Human immunodeficiency virus (HIV)	240
Parvovirus B19	241
Ultrahang-szűrővizsgálatok, color Doppler-ultrahangvizsgálatok és a biofizikális profil vizsgálat	241
Magzatmozgás számlálása	241
Non-stress teszt (NST)	241
Ajánlott irodalom	242
30.	
Terhesség alatti szűrő-ultrahangvizsgálatok (<i>Dr. Tankó András</i>)	243
A szülészeti ultrahangvizsgálatok szerepe	243
A terhesség során javasolt ultrahangvizsgálatok	245
Koraterhességi ultrahangvizsgálat	245
I. Ultrahang-szűrővizsgálat	248
II. Ultrahang-szűrővizsgálat	249
III. Ultrahang-szűrővizsgálat	251
IV. Ultrahang-szűrővizsgálat	252
Ajánlott irodalom	254

31.		
Magzati echocardiographia (Dr. Hajdú Júlia)		255
A magzati szív fejlődésének sajátosságai		257
Tájékoztató		257
A magzati ritmuszavarok ellátása		258
Az echocardiographia jelentősége egyéb kóros magzati állapotokban		260
Magzati anaemia		260
Magzati retardatio		261
Egyéb állapotok: anyai gyógyszeresedés, infectio, magzati fejlődési rendellenességek		261
Ajánlott irodalom		262
32.		
Magzati állapotdiagnosztika (Dr. Tóth Zoltán)		265
Magzatmozgás számolása		266
Szívhanghallgatás (auscultatio)		266
Műszeres magzati szív működés-ellenőrzés		267
Non-stress teszt (NST)		267
Terheléses vizsgálatok		267
Ultrahangvizsgálat a magzati állapotdiagnosztikában		268
Biofizikális profil		268
A lepényi és a magzati keringés ultrahangvizsgálata		269
A Doppler-ultrahangvizsgálatok javallata		271
Amnioscopia		272
Biokémiai vizsgálatok		273
A magzat érettségének a vizsgálata		273
A magzatvíz biokémiai vizsgálata		273
Ultrahangvizsgálat		273
Ajánlott irodalom		274
33.		
Vércsoport-incompatibilitas (Dr. Görbe Éva)		275
Az Rh-incompatibilitas kórélettana		275
Rh-incompatibilitas diagnosztikája		276
Anti-D ellenanyag meghatározás		276
Ultrahangvizsgálat		276
Magzatvíz optikai densitaskülönbségének (ODD) vizsgálata		277
Praenatalis vércsoport-meghatározás		277
Az Rh(D)-szenzibilizált várandós nő kezelésének protokollja		277
Anti-D immunglobulin prophylaxis		278
Rh-immunglobulin (RhoGAM) prophylaxis		278
Terhesség alatti prophylaxis		278
Szülés utáni prophylaxis		278
Az anti-D immunglobulin készítmény tulajdonságai		279
Ajánlott irodalom		279

34.	
Terhesgondozás ikerterhességben (<i>Dr. Joó József Gábor</i>)	281
Epidemiológia	281
Ikerképződés és placentatio	281
Az ikerterhesség felismerése	282
Genetikai tanácsadás	282
Laboratóriumi vizsgálatok ikerterhességben	283
Ikerterhesség ultrahangvizsgálata	283
Magzatmozgások számolása ikerterhességben	285
Magzati állapotdiagnosztika ikerterhességben	285
Többes terhesség reductiója	286
Anyai szövődmények ikerterhességben	286
Magzati szövődmények ikerterhességben	287
A szülés vezetésének módja ikerterhességben	289
Ajánlott irodalom	289
35.	
Fenyegető vetélés, habitualis vetélés (<i>Dr. Bóze Tamás</i>)	291
Fenyegető vetélés	291
Etiológia	291
A fenyegető vetélés diagnosztikája, követése, a prognózis meghatározói	292
A fenyegető vetélés kezelése	293
Habitualis vetélés	294
A vetélés megelőzése	295
Ajánlott irodalom	295
36.	
A koraszülés megelőzése és a terápia lehetőségei (<i>Dr. Nagy Gyula</i>)	297
A koraszülés gyakorisága, társadalmi jelentősége	297
A koraszülés okai	298
A fenyegető koraszülés rizikótényezői	300
Kockázatbecslő pontrendszerek	300
Méhcontractiók ellenőrzése	300
Cervixstatus	301
Genitalis fertőzések	302
Fetális fibronektin	303
Gyulladásos citokinek, egyéb biokémiai értékek	303
A koraszülés megelőzése	304
Megindult koraszülés	304
Béta-mimeticum	305
Magnézium	306
Egyéb tocolyticumok	307
Antibioticum-prophylaxis	307
IRDS-prophylaxis	307
Ajánlott irodalom	308

37.	
Idő előtti burokrepedés (<i>Dr. Csécsi Károly</i>)	309
Az idő előtti burokrepedés meghatározása, gyakorisága	309
A magzatburok fejlődése, szöveti felépítése, élettani vonatkozások	310
Az idő előtti burokrepedés kockázati tényezői, etiológiája, patobiológiája	311
Az idő előtti burokrepedés következményei	313
Anyai kockázat	313
Magzati és neonatalis kockázat	313
Az idő előtti burokrepedés diagnózisa	314
Anamnesis, klinikai tünetek	314
Fizikális vizsgálat	315
A hüvelyváladék vegyhatása, pH-meghatározás	315
Ultrahangvizsgálat	315
Egyéb laboratóriumi vizsgálatok	315
A hüvelyváladék mikroszkópos vizsgálata	316
Intraamniális festékbefecskendezés	316
Az idő előtti burokrepedés kezelése	316
Az idő előtti burokrepedés kezelése terminusban	316
Az idő előtti burokrepedés kezelése a 36. hét előtt	317
Ajánlott irodalom	318
38.	
Terhesség alatti vérzések (<i>Dr. Nagy Sándor</i>)	321
Abruptio placentae	323
Meghatározás, incidencia	323
Etiológia	323
Tünetek	324
Diagnózis	324
Kezelés	324
Placenta praevia	325
Meghatározás, incidencia	325
Etiológia	325
Tünetek	325
Diagnózis	326
Terhességkövetés és kezelés	326
Szövődmények	327
Placenta accreta, percreta, increta	327
Meghatározás, incidencia	327
Etiológia	328
Tünetek	328
Diagnosztika	328
Kezelés	328
Vasa praevia	329
Meghatározás, incidencia	329
Tünetek	329

Diagnózis	329
Laboratóriumi vizsgálatok	330
Ajánlott irodalom	330
39.	
A magzati fejlődés és növekedés kóros eltérései (<i>Dr. Berkó Péter</i>)	333
Intrauterin növekedési retardatio	333
A magzati retardatio okai	334
A magzati retardatio fő típusai	334
A magzati retardatio intrauterin diagnosztikája	335
A magzati retardatio terápiája	335
Macrosomia / intrauterin túlfejlettség	336
A macrosomia okai	336
A macrosomia klinikai jelentősége	336
A magzati retardatio és a macrosomia népegészségügyi jelentősége	337
ÉFT-standard és ÉFT-táblázat	337
Retardáltak és túlfejlettek mortalitása	340
A KSH adatbázisa és az ÉFT-rendszer alkalmazása során nyert főbb megállapítások	340
A magzati retardatio előfordulása Magyarországon	341
Ajánlott irodalom	341
40.	
A magzatvíz körforgalmának zavarai (<i>Dr. Belics Zorán</i>)	345
A magzatvíz	345
A magzatvíz termelődése	345
A magzatvíz mennyisége	345
A magzatvíz mennyiségének szabályozása	345
A magzatvíz mennyiségének ultrahang-diagnosztikája	346
Polyhydramnion	347
Diagnózis	347
Szövődmények	347
A polyhydramnion kezelése	347
Oligohydramnion	348
Diagnózis	348
Szövődmények	349
Az oligohydramnion kezelése	349
Ajánlott irodalom	349
41.	
Hypertoniás várandós nő gondozása (<i>Dr. Rigó János Jr.</i>)	351
A terhesség alatti hypertoniák osztályozása, diagnózisa, jellemzői	351
Hypertonia chronica	351
Hypertonia transitorica	352
Preeclampsia	352

Ráakódásos praeclampsia	353
Hypertoniás várandós nő gondozása során végzendő vizsgálatok	354
A vérnyomás ellenőrzése	354
A vizelet fehérjetartalmának ellenőrzése	355
Haemoglobin, haematocrit	355
Thrombocytaszám	355
Májenzimek	355
Laktát-dehidrogenáz	356
Szérumkreatinin	356
Szérumhúgysav	356
Szérumalbumin	356
Egyéb haematológiai vizsgálatok	356
Oralis glükóztolerancia-teszt (OGTT)	356
Az anya állapotát megítélő képalkotó eljárások	356
Belgyógyászati vizsgálat	356
Szemészeti vizsgálat	356
A magzat ellenőrzése hypertoniás terhességben	357
Ultrahangvizsgálat	357
Non-stress teszt (NST)	357
Amnioscopia	357
Magzatmozgás számolása	357
Hypertoniás terhések kezelése	358
Antihypertensív terápia	358
Egyéb gyógyszeres terápia	361
Hypertoniás terhések „nem gyógyszeres” terápiaja	361
HELLP-syndroma és eclampsia kezelése	362
Ajánlott irodalom	362
42.	
Venás betegségek terhességben (<i>Dr. Hupuczi Petronella</i>)	365
Venás betegségek epidemiológiája	365
Venás betegségek pathogenesis terhességben	365
Klinikai jellemzők és tünetek	367
Diagnózis	368
Mellkasröntgen	368
EKG	368
Arteriás vérgázértékek	368
Color Doppler-ultrahangvizsgálat	368
Ventilációs/perfúziós scintigraphia	369
Pulmonalis angiographia	369
Spiralis CT	369
Echocardiographia	369
D-dimer	369
Venás betegségek kezelése terhességben	370
Thrombosisprophylaxis császármetszés esetén	372

Kis molekulatűlyű heparinok és a neuraxialis érzéstelenítés	373
Ajánlott irodalom.	374
43.	
Terhesség és szívbetegség (<i>Dr. Temesvári András</i>)	377
Haemodinamikai változások terhesség alatt	377
A várandós nő kardiológiai vizsgálata	378
Az egyes szívhibák jelentősége a terhesség alatt	378
Pulmonalis hypertonia	379
Marfan-syndroma	379
Súlyos cyanosissal járó szívhibák	380
Bal kamrai kiáramlási obstructio	380
Mitrális stenosis	380
Coarctatio aortae	380
Bal-jobb shunttel járó szívhibák	381
Aorta és mitralis regurgitatio	381
Speciális kardiológiai problémák	381
Műbillentyű-beültetés utáni állapot	381
Szívműtét terhesség alatt. Katéteres intervenciók	382
Arrythmiák	382
Peripartum cardiomyopathia	382
Infectiv endocarditis prophylaxisa	382
Szülés nagy kockázatú betegeknél	383
Ajánlott irodalom.	384
44.	
Terhességi anaemiák (<i>Dr. Hajnóczky Károly</i>)	385
Az anyai keringő vér térfogatának és összetételének változásai	385
Nők vasanyagcseréje	386
Az anyai szervezet vasellátottságának hatásai az utódokon	387
Vasanyagcserét jellemző értékek terhesség alatt	388
A várandós nő folsav- és B ₁₂ -vitamin anyagcseréje	389
Folsav- és B ₁₂ -vitamin-anyagcsere vizsgálata terhesség alatt	390
A terhességi anaemia fogalma, tünettana és kórismézése	390
Terhességi anaemia kezelése	391
Per os vaspótlás gyakorlata	391
Parenterális vaspótlás	392
Terhesség alatti folsav- és B ₁₂ -vitamin-pótlás gyakorlata	392
Terhességi anaemia transfusios kezelése	392
Ajánlott irodalom.	393
45.	
Haematológiai betegek ellenőrzése és kezelése terhesség alatt (<i>Dr. Pajor Attila</i>)	395
Terhességtől független anaemia	395
Haemoglobinopathiák	395

Aplasticus anaemiák	396
Haemolyticus anaemiák	397
Thrombocytopenia	398
Malignus haematológiai betegségek	401
Leukaemiák	401
Lymphomák	402
Veleszületett haemostasiszavar	402
von Willebrand-kór	402
Haemophiliák	403
Egyéb faktorhiányok	404
Ajánlott irodalom.	406
46.	
Várandós cukorbeteg gondozása (<i>Dr. Hidvégi János, Dr. Rigó János Jr.</i>)	407
A terhesség alatti cukorbetegségek incidenciája, típusai	407
Praeconceptionalis gondozás	408
Gestációs diabetes szűrése és diagnózisa	409
A terhesség alatti tennivalók	409
Általános elvek	409
Normoglykaemia beállítása és ellenőrzése	410
Terhesség alatti gondozás	410
A szülés időpontjának és módjának megválasztása	411
Ajánlott irodalom	412
47.	
Endokrinológiai betegségekben szenvedő várandós nők gondozása (<i>Dr. Tóth Miklós</i>)	415
Prolactinoma	415
Acromegalia	416
Diabetes insipidus	416
Hypophysis-hypofunctio	417
Sheehan-syndroma	417
Lymphocytás hypophysitis	417
Pajzsmirigybetegségek	418
Hyperthyreosis	418
Hypothyreosis	420
Jódpótlás a terhesség során	420
A hyperemesis gravidarum és a hyperthyreosis közötti feltételezett kapcsolat	421
Terhesség során felismert pajzsmirigygöb	421
Postpartum thyroiditis	421
Addison-kór	422
Congenitalis adrenal hyperplasia	422
Cushing-syndroma	423
Conn-syndroma	424
Pheochromocytoma	424

A kalciumhomeostasis zavarai	425
Primer hyperparathyreosis	425
Hypoparathyreosis	425
Ajánlott irodalom.	426
48.	
Tüdő- és légúti megbetegedések terhességben (<i>Dr. Losonczy György</i>)	427
A légzés élettani változásai terhességben	427
Asthma bronchiale	427
A terhesség hatása az asthmára	427
Asthma bronchiale hatása a terhességre	428
Az asthma bronchiale kezelése terhességben	428
Az asthmás terhes gyógyszeres kezelésének speciális szempontjai	429
Szülésvezetés	429
Genetikai tanácsadás	430
Tuberculosis	430
A tuberculosis kemoterápiája terhességben	430
Szoptatás	431
Sarcoidosis	431
Légúti fertőzések és pneumonia	431
Pneumocystis carinii pneumonia AIDS-es várandós nőben	434
Tüdőembolia	434
Ajánlott irodalom	435
49.	
Gastrointestinalis betegségek terhesség alatti ellenőrzése (<i>Dr. Zágony Tamás</i>)	437
Hyperemesis gravidarum	437
Refluxbetegség	438
Obstipatio	439
Pepticus fekély	439
Cholelithiasis és choledocholithiasis	440
Acut pancreatitis	441
Colitis ulcerosa	441
Crohn-betegség	442
A gyulladásoos bélbetegségek kezelése terhességben	443
Coeliakia	444
Ileus	444
Ajánlott irodalom	444
50.	
Májbetegségben szenvedő várandós nők gondozása (<i>Dr. Lengyel Gabriella</i>)	447
A terhességgel összefüggő specifikus májbetegségek	447
A májműködés változása hyperemesis gravidarumban	447
Intrahepaticus terhességi cholestasis	447
Acut terhességi zsírmáj	449

HELLP syndroma	450
Májruptura és vérzések a májban	450
A terhességgel esetleg összefüggő máj- és epeúti betegségek	451
Epekőbetegség	451
Acut cholecystitis	451
Budd–Chiari-syndroma	451
Terhesség alatt jelentkező, a terhességre nem specifikus májbetegségek	452
Acut hepatitisek	452
Egyéb nem hepatotrop vírusok által okozott acut hepatitisek	456
Graviditas fennálló májbetegségben	456
Funkcionális hyperbilirubinaemiák	456
Chronicus májbetegségek	457
Primer epeúti betegségek	457
Wilson-kór	457
Alkohol okozta májbetegségek	458
Májcirrhosis	458
Májtransplantatio és terhesség	458
Ajánlott irodalom	458
51.	
Várandós nő gondozása idült vesebetegségben (<i>Dr. Mátyus János</i>)	461
Terhesség előtti tanácsadás	461
A fogamzás és a terhesség sikeres kiviselésének esélye	462
Melyek a terhesség veszélyei, ellenjavallatai?	464
A fogamzásgátlás lehetőségei	465
Mi a teendő a terhesség vállalása előtt?	465
Várandós nő gondozása vesebetegségben	466
A terhesség megállapítása	466
Anaemia kivizsgálása, kezelése	466
A hypertonia kezelése	467
Ráakódásos praeclampsia felismerése, kezelése, megelőzése	468
Veseelégtelenség kezelése, dialysis kivitelezése	469
Immunsuppressiv kezelés terhesség alatt	470
Diétás kezelés	471
Húgyúti fertőzések kezelése	472
Szülészeti teendők	472
A neonatológus teendői	473
Ajánlott irodalom	473
52.	
Húgyúti infekciók kezelése várandós nőkben (<i>Dr. Mátyus János</i>)	475
Asymptomás bacteriuria	475
Cystitis terhességben	477
Pyelonephritis terhességben	478
Ajánlott irodalom	479

53.		
Acut veseelégtelenség terhességben (<i>Dr. Mátyus János</i>)	481	
Súlyos praeclampsia – HELLP syndroma	482	
Haemolyticus uraemiás syndroma – thromboticus thrombocytopeniás purpura	482	
Acut terhességi zsírmáj	483	
Acut corticalis necrosis	484	
Terhességi obstructiv uropathia	484	
Terhességi septicus állapotok	485	
Ajánlott irodalom	485	
54.		
Terhesség alatti fertőző betegségek (<i>Dr. Gardó Sándor</i>)	487	
Vírusinfekciók a terhességben	487	
Vírus okozta influenza	487	
Cytomegalovírus-fertőzés	488	
Herpes simplex vírus fertőzés	489	
Varicella/zoster vírus fertőzés	490	
Rubeola	491	
Morbilli	493	
Mumps	493	
Hepatitis-B-vírus-fertőzés	494	
Parvovírus-B19-fertőzés	494	
Bakteriális fertőzések terhességben	495	
Streptococcus-B-fertőzés	495	
Listeriosis	497	
Tuberculosis	497	
Húgyúti infekciók	498	
Protozoonfertőzések terhességben	499	
Toxoplasmosis	499	
Védőoltások a terhesség alatt	500	
Terhesség alatti védőoltások szempontjai	500	
Ajánlott irodalom	501	
55.		
Nemi úton terjedő betegségek, vulvovaginitis terhességben (<i>Dr. Sziller István</i>)	503	
Syphilis (lues, vérbaj)	503	
Anyai infectio	504	
Magzati infectio, veleszületett syphilis (connatalis syphilis)	504	
Gonorrhoea (kankó)	505	
Chlamydia trachomatis fertőzés	506	
Herpes genitalis terhességben	507	
Human papillomavírus fertőzés terhességben. Condyloma acuminatum	509	
Hüvelyfertőzések terhességben	509	
Vulvovaginalis candidiasis (VVC)	509	

Bakteriális vaginosis	510
Trichomonas-vaginitis	511
Human immunodeficientia vírus (HIV) fertőzés és terhesség	512
Ajánlott irodalom.	513
56.	
Autoimmun betegségek és terhesség (<i>Dr. Gergely Péter</i>)	515
Az autoimmun betegségek női predominanciája	515
Systemás autoimmun betegségek és a terhesség	515
Rheumatoid arthritis	515
Systemás sclerosis (scleroderma)	515
Systemás lupus erythematosus (SLE)	516
Primer antifoszfolipid syndroma (APS)	516
Neonatalis lupus (syndroma)	517
A női hormon- (ösztrogén-) kezelés hatása autoimmun betegségekben	518
A gyulladásgátló és immunsuppressiv gyógyszerek biztonságossága terhességben és a lactatio alatt	519
Nemszteroid gyulladásgátlók (NSAID)	519
Egyéb antirheumaticumok	520
Cytostaticumok	520
Egyéb gyógyszerek	521
Ajánlott irodalom	522
57.	
Bőrgyógyászati betegek gondozása terhességben (<i>Dr. Kárpáti Sarolta</i>)	523
A hormonális változásokhoz, testsúlygyarapodáshoz kötött bőrelváltozások	523
Hyperpigmentatio	523
Striae distensae	523
Hajvesztés	523
Hypertrichosis	524
Palmaris erythema	524
Naevus araneus, póknaevus	524
Molluscoid fibromák (mollusca gravidarum), fibroma pendulumok	524
Naevus pigmentosus	524
Terhességre specifikus bőrbetegségek	524
Terhességi folliculitis	524
Autoimmun terhességi progeszteron-dermatitis	524
Prurigo gestationis (prurigo gestationis Besnier, Spangler-kór, korai terhességi prurigo)	525
Terhességi cholestasis (pruritus gravidarum, pruritus cholestaticus)	525
Terhességi viszkető urticariform papulák és plaque-ok (PUPP) [toxicus terhességi erythema, terhességi polymorph exanthema (PEP), késői terhességi prurigo]	525
Herpes gestationis (HG) (terhességi bullosus pemphigoid)	526
Impetigo herpetiformis (IH) (psoriasis pustulosa gravidarum)	526

Erythema nodosum gravidarum	527
Terhesség és bőrbetegség koincidenciája	527
Lupus erythematosus (LE)	527
Antifoszfolipid syndroma SLE nélkül	528
Atopiás dermatitis	529
Psoriasis és terhesség	529
Melanoma malignum (MM) és terhesség	529
A szexuális úton terjedő betegségek és a terhesség	530
Syphilis	530
Gonorrhoea	531
Chlamydia trachomatis	532
Candida-fluor	532
Condyloma acuminatum (human papillomavírus – HPV)	532
Herpes simplex genitalis (HS)	532
Scabies	531
A bőr ápolása terhességben	531
Bőrgyógyászati minireceptúra	531
Testápolók (hatóanyagot nem tartalmazó készítmények)	531
Ajánlott irodalom	531
58.	
Idegrendszeri kórképek terhességben (<i>Dr. Cseh Imre</i>)	533
Sclerosis multiplex	533
Myasthenia gravis	534
Epilepsia és terhesség	535
Epidemiológia	535
A kezelés megválasztása, terápiás stratégia	535
Az epilepsia hatása a terhességre	535
Az anticonvulsivumok hatása a magzatra	538
Anticonvulsiv kezelés szülés alatt	538
Antiepilepticumok használata a puerperiumban	538
Migraine	539
A peripheriás idegek terhességhez társult compressiós (alagút) syndromái	540
„Carpal tunnel” syndroma	540
Meralgia paraesthetica	540
Scalenus-syndroma	540
Agydaganatok	540
Discushernia, lumboischialgia	541
Cerebrovascularis betegségek	541
Arteriaelzáródás	541
Agyi venás thrombosis	541
Subarachnoidalis vérzés	542
Ajánlott irodalom	542

59.	
Pszichiátriai zavarban szenvedő várandós nők gondozása (<i>Dr. Fráter Rózsa</i>)	545
A terhesség hatása a nő pszichés életére	545
Terhesség alatt jelentkező pszichés zavarok	546
„Neuroticus” zavarok	546
Pszichoszomatikus zavarok	546
Terhességi „vészes” hányás (hyperemesis gravidarum)	546
Álterhesség (pseudocyesis)	547
Psychosisok	547
Pszichiátriai kezelés alatt álló várandósok gondozása	548
Schizophrenia	548
Affektív kórképek	549
Szorongásos zavarok	549
Terápiás elvek	549
Szomatoterápia	550
Antipsychoticumok	550
Antidepressánsok	550
Szorongásoldók, benzodiazepinek	550
Hangulatstabilizálók (fázisprevenció)	551
RES (relaxációs electroconvulsiv terápia)	551
Pszichoterápia	551
A terhességmegszakítás kérdése	552
Ajánlott irodalom	552
60.	
Csont- és ízületi betegségek társulása terhességgel (<i>Dr. Vízkelety Tibor</i>)	553
Terhesség alatt kialakuló mozgásszervi betegségek	553
Derékfájás és hátsómedence-fájdalom	553
Csípőfájdalom	554
Symphyseolysis	555
Carpalis alagút syndroma	555
Tendovaginitis stenotisans, DeQuervain-betegség	555
Terhesség hatása meglévő csont-ízületi betegségre	556
Rheumatoid arthritis	556
Bechterew-kór	556
Gyermekkori csípőízületi betegségek	556
Scoliosis és egyéb gerincdeformitások	557
Csontízületi betegségek hatása a terhességre	557
Gerincvelő-sérülés	557
Csontrendszerbetegségek	558
Osteogenesis imperfecta	558
Ajánlott irodalom	558

61.		
A szem és védőszerveinek élettani és kóros változásai terhesség alatt (<i>Dr. Süvegcs Ildikó</i>)		561
Retinopathia gravidarum		562
Hypertensiv retinopathia		562
Hypertensiv chorioidopathia		562
Hypertensiv neuropathia nervi optici		563
Retinopathia diabetica		564
Intracranialis folyamatok		565
Diszeminált intravasculáris coagulatio (DIC)		566
Endocrin orbitopathia		566
Autoimmun megbetegedések		566
Chorioretinopathia centralis serosa		567
Migraine		567
Nagyfokú rövidlátás		568
Szemészeti megbetegedések gyógykezelése terhesség és szoptatás alatt		568
Ajánlott irodalom		569
62.		
A várandós nők fül-orr-gégészeti betegségei (<i>Dr. Ribári Ottó</i>)		571
A fül betegségei		571
Otitisek		571
A hallójárat gyulladása		571
Otosclerosis		572
Chronicus középfülgyulladás		572
Arcidegbénulás		572
Az orr betegségei		573
Az orrgarat betegségei		574
A szájüreg és a garat betegségei		574
A gége betegségei		575
A nyak egyéb betegségei		575
Ototoxicus gyógyszerek		576
Ajánlott irodalom		576
63.		
A szájüreg kóros állapotai és kezelésük a terhesség alatt (<i>Dr. Fazekas Árpád</i>)		577
Fogorvosi beavatkozások a várandósság és a szoptatás alatt		578
Az anya, illetve a születendő gyermek korai fogbetegségeinek lehetséges megelőzése		578
A terhesség alatti fogászati kezelések lehetséges időzítése		579
Fogászati röntgenfelvétel készítése terhesség alatt		579
Speciális kezelés(ek) szükségessége		580
Sürgősségi ellátás terhességben		580
Terhességi elváltozások a szájüregben		581
Ajánlott irodalom		581

64.

A terhesség alatt előforduló rosszindulatú daganatos betegségek (<i>Dr. Bálega János, Dr. Szánthó András</i>)	583
Az onkoterápia magzati hatásai	583
A terhesség alatt felismert méhnyakrák	584
Panaszok	584
Kórisme	585
Kezelés	585
Prognózis	586
Az adnextumorok kezelése terhességben	587
Benignus elváltozások	587
Malignus ovariumtumorok	588
A terhesség során észlelt emlőrák	590
Melanoma malignum	591
Ajánlott irodalom.	692

65.

Acut sebészi ellátást igénylő kórképek terhességben (<i>Dr. Harsányi László, Dr. Csapó Zsolt Jr.</i>)	595
A terhesség alatti acut sebészi betegségek gyakorisága	595
A sebészi diagnosztika sajátosságai terhességben	596
Anamnesis	596
Fizikális vizsgálat	597
Laboratóriumi vizsgálatok	597
Képalkotó vizsgálatok	597
Diagnosztikus feltárás	598
Sürgős sebészi ellátást igénylő terhességi kórképek	598
Appendicitis acuta	598
Epekövesség és szövődményei	598
Bélrendszeri obstructio	599
Sérvek	600
Pancreatitis acuta	600
Savas fekélybetegség	601
A bélrendszer egyéb, terhesség alatt előforduló betegségei.	601
Visszérbetegség	602
Az emlő betegségei	602
Ajánlott irodalom	602

66.

Asszisztált reprodukciós technikával fogant terhességek gondozásának sajátos szempontjai (<i>Dr. Urbancsek János, Dr. Murber Ákos</i>)	605
Asszisztált reprodukciós kezelések jellegéből adódóan a spontán fogant terhességekhez képest eltérő valószínűséggel előforduló kórképek	606
Ikerterhesség	606
Korai és középideős vetélés, biokémiai terhesség	608

Perinatalis mortalitás, morbiditás, koraszülés	609
Méhen kívüli terhesség	610
A sárgatestműködés zavara	610
Terhesség alatti endocrin kórképek, fogamzás előtti szűrővizsgálatok	611
Fejlődési rendellenességek, veleszületett kórképek – genetikai tanácsadás	611
Petefészektömlők kialakulása	612
Terhesség időskorban	612
Asszisztált reprodukciós kezelések során létrejött terhességek speciális vonatkozásai	613
Szimultán terhesség	613
Dajkaterhesség	613
Heterológ inseminatio, ivarsejt-adományozás	613
Ovarialis hiperstimulációs syndroma (OHSS) és terhesség	614
Adnextorsio	614
A szülés várható időpontjának kiszámítása	615
Terhesség művi meddővétele után	615
Ajánlott irodalom	615
67.	
A méh veleszületett és szerzett anatómiai rendellenességei mellett fogant terhesség (<i>Dr. Silhavy Mihály</i>)	619
A méh anatómiai rendellenességei és a terhesség	619
A Müller-csővek egyesülésének zavarai által okozott uterusfejlődési rendellenességek	619
Az uterus egyéb rendellenességei	620
Myoma uteri és terhesség	620
A terhesség előtt méhen végzett műtétek	621
Ajánlott irodalom.	623
68.	
A magzat méhen belüli agykárosodása (<i>Dr. Váradi Valéria</i>)	625
A chronicus intrapartum hypoxia leggyakoribb oka a lepényi elégtelenség	626
Anyai/magzati gyulladás, fertőzés és intrauterin agykárosodás	627
Ikrek agykárosodása	628
Terhesség alatt adott szerek és az agykárosodás megelőzése	628
Antibiotikumok	628
Tocolyticumok	629
Corticosteroidok	629
Ajánlott irodalom	629
69.	
A neonatológus szerepe a terhesgondozásban (<i>Dr. Ertl Tibor</i>)	631
Szülők „iskolája”	631
Neonatológus mint a döntéshozó munkacsoport tagja	632
Neonatológiai elváltozások és családtervezés	636
Ajánlott irodalom	637

70.	
A várandós nő kórházi kezelésének javallatai és hazabocsátásának feltételei (<i>Dr. Ujházy András</i>)	639
Terhespatológiai kórképek, melyek a kórházi/klinikai felvétel egyértelmű javallatát képezik	640
Terhességtől független betegségek	640
Terhességhez társult betegségek	641
Terhespatológiai kórképek, melyek fennállása esetén a kórházi/klinikai felvétel mérlegelendő	641
Terhességtől független betegségek	641
Terhességhez társult betegségek	641
71.	
Sikertelen terhesség utáni gondozás (<i>Dr. Gávai Márta</i>)	643
Sikertelen terhesség gondozásának alapelvei	644
A terhes nő, a házaspár tájékoztatása a kórképről	644
Tájékoztatás a szülészeti beavatkozásokról	645
A sikertelen terhesség befejezésének módjai	645
Tájékoztatás hazabocsátáskor	646
A nem kívánt terhesség	647
Ajánlott irodalom.	648
Tárgymutató.	649